

HÁTTÉRANYAG A KÖZIGAZGATÁSI ÖSZTÖNDÍJPROGRAMOKRÓL

Magyarország Kormánya kiemelt fontosságú feladatként kezeli a közigazgatási személyügyi fejlesztések terén a magasan képzett tisztviselők utánpótlását. Ezért egyedülálló kezdeményezésként 2010 őszén a felsőoktatási intézményekhez hasonlóan, közvetlenül megszólította a pályakezdő fiatalokat, bemutatva számukra a közigazgatás korábban kevésbé ismert arcát, a közigazgatás átalakult struktúráját. Az évről-évre megrendezett Karrier Expo jó alkalmat biztosított arra, hogy a minisztériumok és háttérintézményeik megmutathassák magukat annak érdekében, hogy az álláskereső fiatalság felmérje, hogy megszerzett végzettségével a közigazgatás mely területén tudna elhelyezkedni.

Az első „fecske” – a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram

2011-ben került sor az első Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram lebonyolítására, amely azóta négy sikeresen zárt évfolyamot tudhat maga mögött. Az első évfolyam finanszírozására európai uniós forrás keretében történt, azóta állami költségvetésből kerül sor a Program működtetéséhez szükséges fedezet biztosítására. Az elgondolás olyan sikeresnek bizonyult, hogy nem csak hazánkban számít „mintaprogramnak”, de az európai uniós tagállamok is egyre növekvő kedvvel fogadják az ösztöndíjasokat, több korábbi ösztöndíjas a Program eredményeképp kezdhette meg későbbi közigazgatási vagy diplomáciai karrierjét.

Speciális célcsoport, új látásmód a közigazgatásban – a Fogyatékos Felsőoktatási Hallgatók Közigazgatási Ösztöndíjprogramja

Az államigazgatás szemlélete fokozatosan újult meg az elmúlt években: az állampolgárok érdekeit szem előtt tartó ügyfélbarát ügyintézésen túl, a társadalmi felzárkózás mellett a magyar kormány elkötelezte magát az esélyteremtés mellett. 2013-tól kezdve a magyar közbeszédben megjelent a „**kulturális akadálymentesítés**” fogalma.

Ezzel összefüggésben **mentálhigiénés mentorhálózat** jött létre **a kormányablak munkatársak ügyfélszolgálati kompetenciáinak fejlesztése érdekében**, amely képzésen belül kiemelt hangsúlyt helyeztek a fogyatékkal élő személyekkel kapcsolatos érzékenyítésre.

A **magánszektorban megszokott** a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazása, a **közigazgatás azonban eddig csak szórányosan**, és nem minden szakmai területen biztosított szakmai munkalehetőséget a fogyatékkal élő személyek számára. A Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogramban **több tehetséges fogyatékkal élő fiatal** sikeresen teljesítette a 10 hónapos gyakorlatát, így ezen sikeres példákon is alapulva a Magyar Kormány elkötelezte magát **egy önálló ösztöndíjprogram alapítása** mellett, ezáltal megnyitva a minisztériumok kapuit az államigazgatási jártassággal nem rendelkező, fogyatékkal élő felsőoktatási hallgatók előtt.

A program beindításához önálló Korm. rendeletet alkotott, sor került egy – a célcsoport igényeit ismerő szakmai grémium felállítására – Operatív Testület – amely a sikeres lebonyolításhoz szükséges döntések előkészítését látja el, a közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter tanácsadó testületeként működik.

A szervezők a program működtetésével kettős célt kívánnak megvalósítani:

- 1.) Egyrészt esélyt akarnak nyújtani **a fogyatékkal élő fiatalok számára**, hogy kipróbálják magukat a nemzeti közigazgatásban, **releváns munkatapasztalatot** szerezve már egyetemi/ főiskolai évek alatt. Azt várjuk, hogy a három hónapos gyakorlat révén, a felsőoktatási tanulmányok befejezése után magabiztosabban tudnak megfelelni a munka világában lévő elvárásoknak.
- 2.) Másrészt **egy új látásmódot kívánnak meghonosítani a közigazgatásban**, azáltal, hogy 20 mentor a fogyatékkal élő személyekkel kapcsolatos **speciális érzékenyítő tréningen** vesz részt, majd az itt megszerzett elméleti ismereteket az ösztöndíjassal történő napi munkavégzés során **a közvetlen kollégai számára is át tud adni**. Ugyanakkor azt is reméljük, hogy ösztöndíjas három hónapos foglalkoztatása speciális látásmódot hozhat az adott szakterület számára, így **mind a mentor, mind a mentorált hosszú távon profitál az ösztöndíjprogramból**.

Az első évben 20 hallgató és 20 mentor vett részt a programunkban, a hallgató felsőoktatási képzéséhez és érdeklődési köréhez leginkább igazodó szakterületén került elhelyezésre.

A programot 2014-ben megkezdő ösztöndíjasok megoszlása fogyatékoság szerint:

Hallássérült	8
Látássérült	3
Mozgássérült	5
Tanulási készség zavara	4

A Program sikerének egyik záloga – a szervezők meglátása szerint – a mentorok megfelelő felkészítésén múlik. A mentor fontos feladata, hogy képes legyen **megteremteni azt az integrált munkahelyi környezetet**, amelyben az ösztöndíjas fogyatékkal élő hallgató valós munkatapasztalat szerezhet, s ebben szakmai és egyéb téren is megfelelő támogatást nyújtson a mentor. A visszajelzések alapvetően pozitívak voltak, a **mentorok rendkívül hasznosnak érezték a képzést**, amely az idei évtől kezdve integrálásra kerül a közszolgálati továbbképzések rendszerébe, így a mentorok továbbképzési kreditet is szerezhetnek a részvételért. **A mentorképzés nem ér véget a tréningen, havonta találkoznak a mentorok**, amely szervezett alkalmakon (szupervízió) sor kerül a tapasztalatcserére, illetve **a jó gyakorlatok összegyűjtésére**. A szervezők a közösségi média segítségével mind a mentorokból, mind a mentoráltakból igyekeznek **csapatot formálni**, így az ösztöndíjprogram egyik pozitív hozadéka **a közösség építés**, a korábban egymást nem, vagy csak áttételesen ismerő mentorok közötti személyes kapcsolat kialakítása.

Szervezők számára **a legpozitívabb visszajelzés** az volt, hogy a mentorok elmondása alapján a képzés nem csupán az ösztöndíjprogram működtetésével összefüggő feladataikra készítette fel őket, hanem **a fogyatékkal élő személyekkel szembeni gátlások, félelmek leküzdésében**, ezáltal **a nyitottabb szemlélet elsajátításában is nagy szerepet játszott**.

2015-ös Program mérföldkövei

- Pályázati időszak: 2014. december 10. – 2015. január 9. (Hiánypótlási időszak 2015. január 14-én zárult)
- Formai szűrés, előkészület a kiválasztási eljárásra: 2014. január 14. – 2015. január 19.
- Komplex kiválasztási eljárás: 2015. január 19. – 2015. január 23.
- Döntés az ösztöndíjasok személyéről, illetve a mentorok kijelöléséről
- Mentori felkészítés: 2015. február 4-6.

Statistika a jelentkezésekről:

- 29 formai szempontból megfelelő ösztöndíjas pályázat
- az első év sikerét mutatja, hogy 77 mentori pályázat érkezett a 20 férőhelyre

A programot 2015-ben megkezdő ösztöndíjasok megoszlása fogyatékoság szerint:

Hallássérült	6
Látássérült	4
Mozgássérült	5
Tanulási készség zavara	4
Autista	1

A kiválasztásnál a következő szempontok figyelembe vételével került sor a mentorokra vonatkozó javaslat megfogalmazására:

- pályázók által jelzett szakmai érdeklődési kör;
- pályázók hallgatók fogyatékosági típusa vonatkozásában a mentori motivációs levélben jelzett tapasztalat;
- egyéb szempontok (pl.: az épület akadálymentessége, ösztöndíjas vidéki lakhelye)

A javasolt mentorok között van, aki jelezte a motivációs levelében, hogy a családjában, vagy szűk ismeretségi körében van fogyatékkal élő személy, még ha maguk nem is ilyen élethelyzetben élnek.

A programunk egyik kiemelt célkitűzése, hogy olyan személyek számára is közelebb vigyük a fogyatékoság ügyét, akik a közigazgatásban széles körű szakmai jártassággal rendelkeznek, de a speciális célcsoporttal való közös munkában még nem szereztek saját tapasztalatot, viszont érdeklődést, nyitottságot éreznek magukban a téma iránt.

A tavalyi évben szerzett tapasztalataink is azt mutatják, hogy a „laikus” személyek nagyon hálásak ezért az új impulzusért, és a Programhoz kötődő képzési lehetőségért.

A programot 2015-ben megkezdő ösztöndíjasok megoszlása befogadó intézmény szerint:

Belügyminisztérium	1
Emberi Erőforrások Minisztériuma	9
Földművelésügyi Minisztérium	2
Honvédelmi Minisztérium	1
Igazságügyi Minisztérium	2
Miniszterelnökség	3
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	2

Szakmai tapasztalataink azt mutatják, hogy az utánpótlás politikai programok finanszírozása **egy olyan befektetés a kormányzat számára**, amely révén a nemzeti közigazgatás képes megfelelni **a kor kihívásainak**, a Jó Állam megteremtésével kapcsolatos elvárásoknak.

Ennek érdekében az idei évben első alkalommal kerül sor egy újabb közigazgatási ösztöndíjprogram elindítására, amelyben **a fővárosi és megyei kormányhivatalok lesznek a befogadó intézmények.** (Területi Közigazgatási Ösztöndíjprogram)

Ezáltal a Magyar Kormány megteremti **a vidéki fiatalok számára**, hogy reális alternatívaként tekintsenek a közigazgatásban történő munkavállalásra, tanult fiatalok **ne csak a fővárosban** találják meg a számításukat.